

TĖVIŠKĖS

AIDAI

Nr 14 (1751) 1991 m. balandžio mėn. 16 d.

XXXVI M E T A I

Melbourne

Nuostabūs lietuvių darbai

KUN. DR. ALEKSANDRAS BENDORAITIS ARTIMO TARNYBOJE

„Pagarba ir meilė“

Kun. dr. Aleksandras Bendoraitis yra gimęs Lietuvoje 1919.IX.10 d. Jis plačiai žinomas ypač Pietų Amerikoje ir Vokietijoje. Tad Saltinio bendradarbis Jonas Lekešys čia apie jį kalba pagal vokiečių spaudos davinius.

Visa kunigo medicinos daktaro šeima karo sukuriuos buvo Stalino ištremta. Jis yra vienintelis palikuonis senos kilnios šeimos, kurios herbas nuo šimtmečių turi obalsį „Pagarba ir meilė“ (Caritas et Amor). Su šiuo obalsiu paliko surištas ir dr. Bendoraitis.

Dar karo metu jis studijavo Vokietijoje ir Prancūzijoje mediciną. Po karo, baigęs studijas, kurį laiką, pavestas vienos prancūzų organizacijos, dirbo Lambarene pas dr. Albert Schwitzer. Jis sugrįžo atgal į Prancūziją ir čia studijavo tropinę mediciną. Tapęs chirurgu ir gydytoju, jis norėjo su šeimos likusiu turtu atidaryti savo ligoninę raupsuotiesiems Afrikoje.

Apsisprendimas visam gyvenimui

Susitikimas Paryžiuje su braziliečių vyskupu Dom Rey pagrindinai pakeitė jo gyvenimo planą. Šis jam pasakojo apie vargą pietinę Amazonės sritį ir apie menką medicinos priežiūrą. Dr. Bendoraitis suprato, kad jo darbas buvo daugiau reikalingesnis ten, kaip Afrikoje.

Priedui Prancūzijoje jis dar studijavo katalikų teologiją ir 1962 m. buvo išventintas kunigu. Po intensyvaus pasiruošimo jis 1962 išvyko kaip misijonierius ir gydytojas į miestą Guaja-Mirim pietų Amazonės srityje Brazilijoje, prie Mamore upės, skiriančios Braziliją ir Boliviją. Sąlygos, kurias jis ten rado, toli prašoko vyskupo Dom Rey apibūdinimus. Indėnų gentys su išnaikintomis jų kultūros šaknimis amerikiečių misijonierių „civilizuotos“, naikinamos europiečių virusų ligų, kuriems indėnai neturi jokio atsparumo. Jų padermės džiunglėse tapusios nepasitikinčios kiekvienam kontaktui su baltaisiais - po tai kai brazilų gubernatorių bandė juos išnaikinti apnuodintu cukrumi, kad būtų galima džiunglės paversti dirbama žeme, į baltuosius jie žiūrėjo priešišškai.

Dr. Bendoraitis, mėgindamas supažindinti indėnus su savimi, virš jų gyvenamos srities iš lėktuvo išmetė savo fotografiją ir kantriai laukė, iki nuo lūpų iki lūpų džiunglių propaganda duos teigiamus rezultatus.

Marija su Kūdikiu

Batoni

Vieną dieną atsirado galimybė pagydyti vienos genties vado sūnų. Gentis juo pasitikėjo ir jam davė amuletą, kad ir kitos indėnų gentys jį draugiškai sutiktų. Taip atsirado galimybė, be pavojaus sava gyvybei, pradėti gydytojo darbą indėnų srityje.

Keliaujantis džiunglių gydytojas

Xapacure indėnai (kalbos grupė su keliomis savitomis gentimis), kurie gyvena prie Brazilijos ir Bolivijos sienos, pasiekiami vandens keliais. Taip dr. Bendoraitis pasistatydino iš medžio ligoninę-laivą, pavadindamas jį Lituanija, prisiminimui savo Tėvynės. Su juo jis reguliariai plaukiojo upe Marmore ir šalutinėmis upėmis, aplankydamas pavienias gentis ir teikdamas joms medicinos pagalbą. Si upės kelionė su šalutinėmis upėmis yra 3000 km. ilgio. Jis sustoja 55 punktuose ir medicinškai aptarnauja indėnus. Jo rastos vyrų ligos: malarija - 90%, džiova - 10%, raupai - 5%, leshmaniozė - 5%. Be to, jam reikėjo gydyti ir žaizdas, kurias žmonėms padarydavo leopardai, laukinės kiaulės arba kiti nelaimingi atsitikimai.

Zmonių ir jų šeimų (žinoma, jie taip pat ateidavo kartu) maitinimas, kol jo mediciniškoje globoje,

reikalavo rimtų pastangų. Žuvimis turtingi vandenys čia atėjo jam į pagalbą. Kadangi indėnai su savo silpnais kauliniais kabliais nesugebėjo sėkmingai meškerioti iki 20 kg žuvų, dr. Bendoraitis leido išmesti nakčiai tvirtus tinklus, ir aprūpinimas maistu buvo užtikrintas. Tokia žuvų žūklė upėje turėjo vieną ypatybę: tinklai su pirmąja ryto šviesa turėjo būti ištraukti, kitaip sugautos žuvys būtų užpultos piranų ir beliktų tik kaulai.

Sėkmingas darbas ir pietų Amazonės srities žmonių pagarba dr. Bendoraičiui nešė vis daugiau ir daugiau ligonių. Daug atkeliaudavo pas jį į Guajara-Mirim upe primityviuose laiveluose. Kelionės trukdavo keletą dienų.

Taip maždaug po 10 metų atsirado reikalas pastatyti pastovią ligoninę, pirmą 500 km apskrityje. Kadangi dr. Bendoraitis iš savo darbo jokių pajamų negauna, nes žmonės čia neturėjo ir neturi pinigų, tai reikėjo įdėti labai daug jom paties darbo ir nemaža iš viso pasaulio žmonių aukų, kad šitos ligoninės statyba galėtų būti pradėta.

Statybininkas

Iš nieko, t.y. be jokių tinkamų patyrimų, buvo pastatyta plytinė, kadangi vietoje randasi prmaklasė žaliava. Bet tik trečia krosnis davė

reikiamus rezultatus. Tokiu būdu atsirado statybinė medžiaga, surastos darbinės ir atlyginimui darbininkai gavo plytų saviems tvirtiems namams pasistatyti.

Gyvenimo sąlygos pietų Amazonės srityje yra kraštutinės. Oro drėgmė siekia 92%, karštis siekia 40 laipsnių Celsijaus, taip pat ir lietaus perijode.

Pagrindinei mitybai auginami kukurūzai ir maniok, liesoje žemėje, kuri privalo būti paruošta, ją pirma nudeginant. Per kasmetinius Mamore paplūdimus laike lietaus perijodo, net ir šie ploni naudingi išpurentos žemės sluoksniai nuplaunami arba ant jų vėl apauga džiunglės.

Taip žmonių, jau negyvenančių džiunglėse, tinkamo maisto trūkumo sukeltos ligos yra kasdienius reiškinys. Gydant, pavz., su geležies preparatais išvengiama blogos ir vienapusiškos mitybos pasekmių, bet po kelių mėnesių pas vaikus atsiranda išpūsti „alkio pilvai“.

Gyvulininkystė čia mažiau produktinga, nes galvijų veislės, pripratusios prie klimato, karvė duoda tik 3-4 litrus pieno per dieną, gi Vokietijoje gaunama dešimt kartų daugiau.

Radio educatora

Džiunglėse gyvenančių žmonių žinios apie higieną yra mažos, todėl šioms žinioms praplėsti dr. Bendoraitis panaudojo modernų tarpininką - radijo siųstuvą.

Maži Philips gamybos imtuvai, galintys priimti tik vienu dažnumu, buvo išdalinti mažoms, maždaug 20 žmonių grupėms, įrengta radijo stotis. Iš šios stoties čiabuvių kalbomis buvo transliuojamos įvairios auklėjimo programos. Žmonės jį vadina „Padre Medico“ (gydantis tėvas). Gydytojas Bendoraitis dirba ir kaip kunigas, nors jo gydytojo darbas užima pirmą vietą. Jo ligoninėje „Bom Pastor“ (Gerasis Ganytojas) randasi ir maža koplytėlė. vietinis menininkas, gydytojo pastangomis išmoksintas, išpuošė Naujojo Testamento temomis koplyčios langus, koridorius ir palatas.

Dr. Bendoraitis pastatė ir mažą mokyklą, kad indėnai galėtų išmokti skaityti ir rašyti.

Gelbėtojas ir pagelbininkai

Kaip šis darbas iš viso buvo galima tęsti per 25 metus? Kas viską atlieka, kas jį finansuoja? Tai galima, tai reikia nustebus klausyti, o atsakymas labai paprastas. Šitas darbas pietų Amazonės srities žmonėms tęsiasi vien dr. Bendoraičio iniciatyva ir remiamas didelio skaičiaus aukotojų iš viso pasaulio.

Radijo mėgėjo stotis CP8AL

Kaip svarbi priemonė užmezgimui ir palaikymui ryšių su pagelbėti pasiruošusiais žmonėmis jau daug metų tarnauja mėgėjiškas radijas. Su savo šaukiniais CP8AL (Bolivijoje) ir CW8AL (Brazilijoje). Dr. Bendoraitis, dažnai sunkiose aplinkybėse, nušviečia padėtį ir pasaulinę radijo mėgėjų bendruomenę su kitais radijo bičiuliais bando pagelbėti. Pav., daugeliui žmonių buvo suteikta pagalba, kai oro keliu buvo greitai nugabenti vaistai. Didelis bičiulių

(Nukelta į 5 psl.)

Gelbėkime Lietuvos invalidus vaikus ir našlaičius!

S.m. sausio pabaigoje grįžau iš Lietuvos, kur dirbau septynis mėnesius su invalidais vaikais, kaip logopėdė-defektologė t.y. „Speech pathologist“.

Pradžioje Sveikatos Apsaugos ministerijos nurodymu pradėjau dirbti logopėdės darba Vilniaus šeštoje poliklinikoje. Poliklinikoje logopėdės dažniausia darba su sveikais vaikais ir suaugusiais turinčius kalbos defektus, pvz. nemoka ištarti garso, sustatyti sakinio ir t.t. Australijoje buvau dirbęs invalidų vaikų ir paauglių reabilitaciniame centre su asmenimis turinčius cerebralinį paralyžių, t.y. su nevaikščiojančiais ir nekalbančiais asmenimis, turinčius įvairaus laipsnio psichinius atsilikimus.

Lietuvos mokyklose ir poliklinikoje tų vaikų ir paauglių nebuvo matyti. Pradėjau jų ieškoti Ilgai, ilgai jų ieškojau iki aš juos suradau. Suradau ne reabilitaciniame centre, o paslėtuose Lietuvos kampeliuose, pvz. Naujoje Akmenėje. Naujosios Akmenės psichoneurologinio vaikų internato vaizdus, kvapus ir balsus turbūt teks nešiotis savyje visą gyvenimą. Jų niekad neužmiršiu! Tą dieną, rugsėjo 17-tą, pamačiau vieną iš blogiausių žmogaus teisių pažeidimo pavyzdžių. Pasižadėjau, kad visais galimais būdais pasistengsiu padėti Lietuvos invalidams vaikams kovoti už jų brangiausią nuosavybę - žmogiškąsias teises.

Lietuvoje psichiškai atsilikusių vaikų tėvai, draugai ir rėmėjai yra sukūrę bendriją „Viltį“, kuri tais vaikais rūpinasi - stengiasi iškovoti jiems lankyti mokyklas, vykti į poilsio stovyklas ir kurortus, gauti įvairias medikamentų, maisto ir rūbų lengvatas ir t.t.

Šiandien Lietuvoje „Vilties“ bendrijos žiniomis yra 5625 šeimos auginančios psichiškai nesveikus vaikus. Tai tik Vilties bendrijos nariai. Niekas negali tiksliai pasakyti kiek Lietuvoje yra psichiškai nesveikų žmonių. Iki šiol Sovietų valdžia neleido mokslininkams šioje srityje rinkti statistines žinias, daryti mokslinius tyrimus ir t.t. Pagal gyventojų skaičių psichiškai nesveikų vaikų randasi daugiausia Jonavos, Kėdainių, Radviliškio ir Vilniaus rajonuose. Manoma, kad didelės chemijos ir karinės įmonės turi didelę įtaką į apsigimimų skaičių. Prie psichiškai nesveikų vaikų yra priskiriami ir tie vaikai, kurie negali vaikščioti ir kalbėti, bet dažniausiai gali protauti.

Lietuvoje yra trys psichoneurologiniai vaikų internatai, kuriuose gyvena 990 vaikų iki 16 metų amžiaus. Internatuose gyvenantys vaikai nelavinami, gauna minimalią sanitarinę priežiūrą ir maistą

Rašo D. Balturytė

gyvybei palaikyti. Internatuose stipresni vaikai verčiami nežmoniška sunkiai dirbti; - už darbą nemokama. Fiziškai stipresni vaikai dirba slaugutėmis prie gulinčių vaikų - invalidų.

Internatuose vienam vaikui tenka maždaug 2.5 m. (kv.) bendro ploto. Tai labai mažai, kai palyginti plotą su Lietuvos kapų duobėmis, kuriom yra skiriama 5 kv.m.

Siuo metu daugumai šeimoms nėra kitos išeities, kaip atiduoti savo invalidą vaiką į internatą. Jei šeima jo neatiduoda, reiškia vienam šeimos nariui reikia pasilikti per dieną namuose prižiūrėti invalidą vaiką. Tai yra beveik neįmanoma, atsižvelgiant į Lietuvos sunkią ekonominę padėtį. Dažniausiai abu tėvai turi dirbti, kad pragyvenus. Jei tėvai nusprendžia auginti invalidą vaiką namuose, valdžia jiems moka 70 rublių į mėnesį. Tai labai mažai. Kiekvienam vaikui gyvenančiam internate yra skiriama 220 rublių per mėnesį. Nemažai pinigų internatuose dingsta, nes kiekvienas vaikas yra maitinamas už 1.46 rublius į dieną, t.y. kiekvienam vaikui išleidžiama maždaug 70 rublių į mėnesį. Kur dingsta kiti 150 rublių, nes už gyvenimą internate ir patarnavimą apmokama atskirai? Kol kas į šį klausimą nėra atsakymo.

Kita problema, tai sutrikusio intelekto vaikai, kurie mokosi pagalbines mokyklose. Pagalbinės mokyklos („special education schools“) yra perpildytos; vienai mokytojai tenka mokyti ir prižiūrėti 20 psichiniai atsilikusių vaikų. Tokių vaikų Lietuvoje priskaitoma net 10 tūkst. Tai vaikai be jokios ateities. Sešiolikos metų amžiaus jie yra „išleidžiami į gyvenimą“ - be amato, be jokių socialinių garantijų ar aprūpinimo. Dažniausiai jie patenka į kalėjimus ar į suaugusių psichoneurologinius internatus. Vaikai, kurie turi tėvus arba globėjus, jų dėka šiaip taip išsilaiko, bet tėvams senstant ar sutrikus sveikatai, jie nebegalį prižiūrėti ir jų likimas panašus į ankstesniųjų.

Vaikai, kurie patenka į suaugusių psichoneurologinius internatus privalo labai sunkiai dirbti: slaugyti sunkius ir pavojingus ligonius, dirbti gyvulių ūkiuose, net po 14 valandų į dieną, bei per taip vadinamas „išėgines dienas“, tvarkyti bendras internato patalpas. Už darbą jiems nemokama. Kada jaunas organizmas nuo sunkaus darbo ir menko maisto išsenka, be to, dar vidinė įtampa; daugelis jaunuolių žudosi arba pabėga. Kad to išvengus, pažeidžiant elementariausią medicininę etiką, duodami, gyvybei pavojingos dozės, raminantys vaistai. Gydytojas,

psichiatras ligonį konsultuoja vieną kartą per metus, dažniausiai net nematymas ligonio pratęsia medikamentinius paskyrimus. Viena motina man skundėsi, išdėstydama problemas su kuriomis ji ir kitos šeimos susiduria auginančios psichiškai atsilikusių vaikų namuose. Su invalidu vaiku negalima važiuoti į jokias sanatorijas ar poilsio namus. Ypač jei apsigimimas ženklus (aiškiai pastebimas, kaip Dauno liga). Medikai jau nuo ankstyvo vaiko amžiaus kalbinėja motiną atsisakyti invalido vaiko. Ir jeigu toks vaikas suserga plaučių uždegimu, jam sąmoningai neskiriami antibiotikai bei kiti medikamentai. Šeima iš karto pajunta antrarušių žmonių statusą, motinai ir tėvui „užkabinama“ alkoholikų ar narkomanų etiketės.

Jau dabar yra Lietuvoje susiformavusi tvirta visuomenės nuostata prieš psichiškai atsilikusių vaikus ir jų šeimas. Trūksta literatūros, kurią galėtų skaityti ne tik medikai ir specialistai, bet ir tėvai, ir visuomenė. Nėra jokios informacijos apie invalidumą. Todėl, net ir labai vaikai mylinti motina gėdinasi savo psichiškai atsilikusio vaiko. Veda jį pasivaikščioti tik naktį, o dienos metu laiko jį viduje.

Vilniuje praeitais metais rugsėjo 17-tą atsidarė pirmas Lietuvoje reabilitacinis „darželis“ vaikams su psichiniais ir sunkiais motorikos vystimosi sutrikimais. Darželis yra eksperimentinis. Darbotojai turi du pagrindinius tikslus:

1. Pozityviai prisidėti prie vaikų psichinio, motorikos ir emocinio vystimosi, sumažindami jų nepilnavertiškumo jausmą ir pažadinami bei skatinami juos būti savarankiškais.

2. Mokyti ir informuoti bei šviesti visuomenę, kaip priimti ir bendrauti su šiuo nelaiminguoju kontingentu.

Siuo metu „darželis“ priima vaikus nuo 2 iki 14 metų amžiaus, nes kol kas nėra reabilitacinės mokyklos. S.m. sausio 1 Valakampiuose, Vilniaus rajone įkurtas naujas vaikų sveikatos psichinis centras. Jam vadovauja dr. Dainius Pūras, vienas iš pirmųjų Lietuvoje dirbančių psichiatrų, kuris pradėjo rūpintis psichiškai atsilikusių vaikų reabilitaciniu gydymu, t.y. ne vien tik medikamentais.

Dabartiniu metu Lietuvos Medicinos Akademija ir Pedagoginis Institutas nepakankamai paruošia gydytojus, specialistus ir mokytojus dirbti su vaikais, paaugliais ir suaugusiais turinčiais įvairaus laipsnio psichinius bei motorikos atsilikimus arba sutrikimus. Lietuvoje yra ruošiami logopėdai, defektologai ir oligofrenai, bet jie dažniausiai dirba tik su asmenimis turinčius lengvo laipsnio psichinius arba motorikos atsilikimus.

Dirbdama Lietuvoje susipažinau

su Pedagoginio Instituto dėstytojais ir jaunais specialistais, kurie labai susidomėjo šia sritimi. Dabar naujame Vilniaus reabilitaciniame darželyje dirba trys jaunos logopėdės - defektologės, kurios prieš 8 mėnesius net nebuvo matę tokio laipsnio invalido vaiko.

Vaikų psichoneurologiniai internatai ir suaugusiųjų pensionatai dabar Lietuvoje veikia ir turbūt ilgai veiks. Laikas juos pradėti skaldyti. Daug pinigų į juos investuota, o į juos pakliuvę gyvena labai skurdžiai. Didėsnė dalis skirtų lėšų nueina kitur, o kur? niekas nežino. Be to, internatai ir pensionatai pastatyti toliau nuo didesnių miestų ir šeimoms juose turinčių „ligonių“ yra sunku lankyti.

Reikia pradėti kurti darželius, mokyklas, darbo terapijos centrus, poilsio namus arčiau Lietuvos miestų ir pervežti invalidus vaikus į naujai sukurtas institucijas arčiau savo šeimų. Šitai invalidai turės progos grįžti į namus vakarais arba bent savaitgaliais. Atsirast daugiau specialistų norinčių dirbti šioje srityje, jeigu jų darbovietės bus arti miesto ar mieste, o ne kažkur už daugelio kilometrų kaime ar mažame miestelyje.

Invalidai vaikai galės būti dažniau integruojami į visuomenę t.y. nebus slepiami ar paslėti Lietuvos tolimuose kampeliuose. Galės jie vaikščioti didmiesčių gatvėmis, dalyvauti pramogose ir t.t. Specialistai turės progos ne vien dirbti terapinį darbą su vaikais, bet kartu šviesti jų šeimas ir visuomenę.

Isteigėme reabilitacinį „darželį“ Vilniuje. Kol kas jam trūksta įvairių specialiųjų priemonių: maitinimo įrankių, specialių žaislų, baldų, literatūros ir kt.

Kreipiuosi į Australijos lietuvius paremti šį „darželį“. Visos gautos aukos bus panaudotos nuperkant ir persiunčiant įvairius specialius reikmenis invalidams reabilituoti ar bent palengvinti jų skaudžią nedalią.

Į Lietuvą žadu grįžti š.m. birželio mėnesį, tęsti darbą, kuris man negrįžus nutrūktų. Grįždama norėčiau Lietuvos invalidams vaikams ir našlaičiams nuvežti įvairios literatūros (t.y. vaikams ir gydytojams), valgymo priemonių, žaislų ir kt.

Lietuvoje reikėtų įkurti vieną pavyzdinį vaikų „darželį“ invalidams vaikams, kad pagal šį pavyzdį būtų galima įsteigti darželius Kaune, Klaipėdoje ir kitur.

Šių nelaimingųjų vaikų praeitis tamsi. Jiems reikia šviesesnės ateities. Nuo mūsų visų priklausys ar jie išsivaduos iš skurdo. Niekas neturi teisės juos pasmerkti ir išmesti iš savo tarpo, nesvarbu kokioje padėtyje jie bebūtų.

Nepamirškime, kad vaikas yra pirmų pirmiausiai žmogus, ir tik tada - invalidas.

Siam reikalui Adelaidės Talkos skyrituje yra atidaryta sąskaita: - Lietuvos invalidų vaikų ir našlaičių fondas. Lietuvos invalidų vaikų ir našlaičių vardu dėkoju Adelaidės Katalikių Moterų Draugijai, Adelaidės Pabaltiečių Moterims ir visiems, kurie parėmė mane darba Lietuvoje, Sirdingai dėkoju J. Jasiūliui už prisųstą \$100 auką.

TEVIŠKĖS AIDAI

18 Henry St., Kensington, Vic. 3031. Tel. 376 7355
LEIDŽIA AUSTRALIJOS LIETUVIŲ KATALIKŲ FEDERACIJA

Redaktorius Kazys Mieldažys. Korespondencijas, straipsnius, skelbimus, prenumeratas siųsti viršuje nurodytu adresu. Prenumeratos kaina metams \$30. Kituose kraštuose \$35. Atskiras numeris \$1.00. Skelbimai už skilties vieną cm. - \$2.00. Nuolatiniams skelbėjams daroma nuolaida. Už skelbimų turinį neatsakoma. Redakcija straipsnius ir korespondencijas taiso savo nuožiūra.

Published by Val. Čižauskas
38 Coghlan St., Nidre, 3042
President of the Lithuanian
Catholic Federation

VASINGTONO SFINKSAS

Rašo Dr. Jonas Kunca

Dabartinių Vašingtono vadų gėdinga tylą apie Pabaltyjo kraštus, o ypač Lietuvą, yra nesuprantama ir nepateisinama. Kiekvienas eilinis žmogus mato, kad Maskvos imperija griūva ir jos išgelbėti, nors ir kaip kas nors norėtų, nėra galimybių. Kartu nėra nei reikalo. Tai kodėl Baltieji Rūmai neprisirengia mūsų užtarti tokiu tam palankiu momentu? Pasiteisinimas, kad jie tai daro nenorėdami pakenkti Gorbačioviui, yra pigus išsisukinėjimas. Sovietų prezidentas tvirtiau stovėtų atitraukdamas „juodkepurius“ iš užimtų pastatų ir iš mūsų krašto teritorijos ir padarydamas ekonominę sutartį su Pabaltyjo valstybėmis. Jėgos vartojimas prieš siekiančias nepriklausomybės respublikas prives prie neramumų, gal ir pilietinio karto ir Gorbačiovo žlugimo. S. Amerika, savo besąlygine parama Maskvai, prisideda prie tokios pavojingos padėties iššaukimo S. Sąjungoje. Taigi, Vašingtono politika liečianti Pabaltyjo Valstybes neturi jokio logiško pateisinimo. Kadangi viskas turi kokią nors priežastį, toji Vašingtono politika negali būti išimtis. Reikia mėginti ieškoti tos priežasties ne tiek Baltųjų Rūmų tuščiuose ir nenuoširdybiuose žodžiuose, kiek jų akcijoj.

Prezidentas Bush'as, gaunąs plačią informaciją apie S. Sąjungos vidaus įvykių eigą, tikrai žino, kas darosi plačioj sovietų imperijoje. Turėtų ir šiek tiek nusipėti bent artimiausią ateitį, atseit, kad Pabaltyjo kraštų nepriklausomybės atgavimas privalės būti teigiamai išsprestas ir kuo greičiau, tuo geriau visom pusėm. Jis, jei nežinojo prieš Persijos įlankos karą, dabar jau žino, kad sovietų arsenalas šiuo momentu negali susilyginti su modernios technologijos Amerikos ginklais. Žino, kad S. Sąjunga ekonominiai ir militariniai yra nustojus būti pasauline galybe. Dėl to ir dėl priklausymo jos ateities nuo demokratinio pasaulio paramos, Maskva yra priversta skaitytis su Vašingtonu. Vėl savęs klausiam: kodėl prez. Bush'as neišnaudoja šios privilegijuotos padėties mūsų šalies užtarimui?

Baltųjų Rūmų šeimininkas yra flegmatiškas žmogus, bet, kai nori, jame atsiranda net per daug energijos. Kaip jis veikė organizuodamas Jungtinių Tautų rezoliuciją, kad jos priedangoje išvaduoti Kuveitą. Tikrumoje jis norėjo daugiau: sunaikinti Huseino armiją ir jį patį. Kaip jau žinom, viskas jam pavyko. Buvo net persistengta bombarduojant bėgančius karius ir civilius. Kiek jų ten žuvo, neskelbiama... Kuveito išvadavimo šūkis nebuvo labai nuoširdus. Tikras tikslas buvo sunaikinti Huseiną su jo sovietinė bejėgią karo mašina, dėl to, kad Huseinas buvo žadėjęs atsikėrinti Izraeliui, jei šis drįstų bombarduoti Irako karo industriją. Dabar Vašingtonas susirūpino, kad Irakas gali patekti į musulmonų fanatikų rankas. Po to sektų revoliucijos Kuveityj, P. Arabijoje, ir ko gero visas arabų vieno milijono pasaulis su žibalo versmėmis atsidurtų ajatolų rankose. Kaip būtų tada?

Kad S. Sąjunga pasisakytų už Jungtinių Tautų rezoliuciją, leidžiančią Amerikai vartoti jėgą prieš Iraką, pagal kai kurias žinias,

Bush'as būtų tai prizadėjęs „nematyti“, ką Maskva daro Pabaltyje. Tik pasaulio reakcija dėl Vilniaus žudynių sutrukdė Gorbačiovo planą jėga grąžinti Pabaltyjį į Maskvos prieglobstį.

Persistengimas dėl Kuveito okupacijos ir tylą dėl Pabaltyjo rodo, kad dabartinis pasaulio vadas - S. Amerika - neparodo savo objektyvumo nei moralės principų gerbimo, kai imasi spręsti tarptautines problemas. Neparodo nei politinio pragmatškumo, net nei savystovumo, kai jo akciją nustato šešėlių jėgos...

Su Amerikos pagalba, ar be jos, Lietuva visvien išsilaisvins, o Vašingtonas, jei toliau tęs tokią politiką, neris pasaulio pritarimo ir galų gale nustos savo privilegijuotos pozicijos.

Nors mums nėra maloni tokia tikrovė, bet geriau jai pažvelgti tiesiai į akis. Lietuva trim ketvirčiais visų galimų balsų pasisakė už savo nepriklausomybės atstatymą. Tai tvirtiausias dokumentas, kurio niekas negalės paneigti. Panašiem referendumam užtenka 2/3 balsų. Mūsų tauta parodė ir savo narsumą laisvės kovoj. Okupacijos nelegalumo neslepia jau net pati Maskva. Nesame vieni vieni, kaip kas sako. Su Lietuva yra demokratiškoji Rusija, Ukraina ir kitos respublikos. Skandinavijos šalys, Islandija mus užtaria ir remia. Prancūzija, pagal prez. Mitterrand atsakymą į Australijos lietuvių prašymą užtarti Lietuvą, žada remti mūsų šalį kartu su kitom Europos Unijos narėm. Naujas Anglijos vadas Majos vėl savo laiške žada tvirtiau mus užtosti. Svarbiausia, kad turime mūsų pusėje istorijos eigą, kuri aiškiai veda Europą į susiformavimą laisvų valstybių šeimos.

S. Sąjungai trūksta šiais metais 16 milijardų dolerių: 11 skolų ir procentų apmokejimui, o 5 už importuotas kreditam prekes. Užsienio valiutą Maskva gauna: 60% už parduotą naftą, 20% už eksportuojamus ginklus ir 20% už parduotą auksą. Norėdami pigiai padidinti naftos produkciją, sovietų specialistai švirškčia į alyvos šulinius vandenį, dėl kurio surūdija vamzdžiai ir kiti metaliniai šulinių prietaisai. Naftos produkcija

mažėja po 33% per metus, jei atsižvelgsim į eksportui liekamą jos dalį. Dar po poros metų jos eksportai, kartu ir pajamos už juos, pasibaigs visiškai.

Kremliaus tvirtos valiutos atsargos siekia 5 milijardus dolerių. Kad sukrapštyti reikiamus 16 milijardų, tektų parduoti virš 2300 tonų aukso. Paleidus rinkon jo tokį kiekį, aukso kainos staiga nukristų, o kartu ir pajamos už jo eksportą. Vargu, ar iš viso S. Sąjunga turi tokias šio brangiojo metalo atsargas. Taigi Kremlius neturi kito kelio jo ekonominių problemų išsprendimui, kaip gauti didžiulę ir skubią Vakarų pagalbą. Neatrodė, kad kapitalistų bankai būtų linkę skolinti panašias sumas prieš įvedant sąjungoj laisvos rinkos reformas ir demokratine santvarką. Turint prieš akis tokią ekonominę S. Sąjungos padėtį, nacionalinių aspiracijų sukeltas problemas ir komunistų ir reformistų kovą pačioj imperijoje, reikia spėti, kad ji jau eina prie chaoso ar ko nors blogiau, atseit, prie savo galo.

Cia ir berods atsiras proga Lietuvai ir jos Pabaltyjo kaimynėm atgauti prarastą laisvę. Tada ir Vašingtonas paskelbs, kad mums padėjo išsilaisvinti ir kad pripažįsta mūsų šalies nepriklausomybę.

Lietuvos užsienio reikalų ministras Algirdas Saudargas iš Briuselio paragino pasaulio valstybes, kurios nepripažino Pabaltyjo respublikų įjungimo į Sovietų Sąjungą, kuo greičiau užmegzti diplomatinis santykius su Estija, Latvija ir Lietuva. Saudargas šia proga priminė, kad Islandija ir Danija jau pasirašė su Lietuva susitarimo protokolus, kuriais patvirtinama, kad abi šalys laiko tebegaliojančią nepriklausomos Lietuvos pripažinimą 1921-ais metais. Lietuvos užsienio reikalų ministras Briuselyje taip pat pažymėjo, kad Lietuva nenumato nutraukti dialogo su Makva, bet dialogui tęsti reikalauja, kad sovietų kariškiai pasitrauktų iš Vilniuje sausio mėnesį užgrobtų valstybinių pastatų. Ministras taip pat pasakė, kad Lietuvos Parlamentas dabar rengia dviejų susitarimų projektus dėl tautinių mažumų teisių apsaugojimo Lietuvoje. Vienas susitarimo projektas bus pateiktas Sovietų Sąjungai, o antras - Lenkijai.

Lietuvos Invalidų Vaikų ir Našlaičių Fondas

Lietuvos invalidais vaikais ir našlaičiais rūpinasi Lietuvos Sveikatos Apsaugos ministerija. Įsteigti vaikų internatai, kuriuose invalidų vaikų ir našlaičių gyvenimo sąlygos yra labai skurdžios, tiesiog pasibaisėtinos.

Man teko praleisti septynis mėnesius; nuo birželio 1990 iki sausio 1991 dirbant Lietuvos Sveikatos Apsaugos ministerijos žinioje. Teko lankyti vaikų internatus ir stengiasi kuo daugiau susipažinti su esama tvarka ir sistema, ir kiek įmanoma padėti. Mano pastangos buvo aprašytos Lietuvos ir išeivijos spaudoje. Teko kalbėti per Lietuvos televiziją apie internatų padėtį Lietuvoje.

Dėkoju Adelaidės Lietuvų Katalikių Moterų D-jai, Pabaltiečių Moterų D-jai ir visiems, kurių pavardės buvo skelbtos spaudoje, už

paramą. Jūsų dėka pasiūsti trys siuntiniai į Lietuvą, kurie laimingai pasiekė adresatus.

Nepatartina siūsti siuntinius tiesiog į internatus, nes jie dažnai nepasiekia tų, kuriems yra skirti.

Adelaidės Talkos skyriuje atidaryta sąsaka: „Lietuvos invalidų vaikų ir našlaičių fondas VILTIS“. Visos gautos aukos bus panaudotos perkant specialius reikmenis, žaislus ir literatūrą, pernai įkurtam vaikų reabilitaciniam darželiui Vilniuje.

Esu ativežusi videojuostą apie N. Akmenės vaikų psichoneurologinį internatą. Šią videojuostą mielai pademonstruosiu, pagal pageidavimą, pavieniems asmenims ar organizacijai. Prašau skambinti telef. (08)363 0153

Dana Balturytė

ĮVYKIAI

Jungtinių Tautų Zmogaus Teisių komisija Zenevoje priėmė rezoliuciją, kurioje išreiškė gilų susirūpinimą tragiskais smurto veiksmais, sausio mėnesį Pabaltyjo kraštuose. Komisijos pasėdyje dalyvavusi Maskvos delegacija siekė išvengti bet kokių užominių apie Vilniaus ir Rygos kruvinių įvykių, tačiau, rezoliuciją priėmus ir oficialiai perskaičius, sovietai vis dėlto įsipareigojo nuodugnai iširti įvykius, nubausti kaltininkus ir apie tyrimų rezultatus paimformuoti Zmogaus Teisių komisiją. Smurtą Pabaltyje pasmerkė tame pačiame Zmogaus Teisių komisijos posėdyje kalbėjęs Apaštalu Sosto atstovas.

Sofijoje prasidėjo buvusio Bulgarijos komunistų partijos sekretoriaus ir valstybės vadovo Todor Živkovo teismo byla. Živkovas yra pirmasis iš nuverstų Rytų Europos diktatorių atsidūręs kaltinamųjų suole. Jam iškelti kaltinimai nėra politinio pobūdžio. Živkovas turi prieš teisimą atsakyti už finansinius sukčiavimus, valstybinės nuosavybės grobstymą ir kitus panašius nusikaltimus. Kaltinimo aktas apima net 75 puslapius.

Kaip žinoma, Živkovas iš valstybės vadovo posto buvo pašalintas per taikingą visuotinį sukilimą 1989-ais metais; Bulgariją valdė net 35-rius metus.

Grįžusi iš kelionės po Vakarų šalis, buvusi ministrė pirmininkė Prunskienė Vilniuje susitiko su žurnalistais. Ji, tarp kita ko, pareiškė, kad laikas dirba Lietuvos naudai, jei tinkamai išnaudojamas, tvirtino, kad Vakarų lyderiai jau nebetiki Gorbačiovu, remia Lietuvos aspiracijas, nors politiškai yra atsargūs.

Lietuvos ministras pirmininkas Vagnorius informavo apie tolesnę vyriausybės formavimo eigą, panaikindamas kai kurios ministerijos ir kiti padaliniai, keičiami keli ministrai. Vagnorius taip pat paprašė deputatų apsvarstyti pasiūlymą, kad būtų paskirtas ministras derybom su Rytų kaimynais. Sios pareigom Vagnorius pasitlė deputato Aleksandro Abišalos kandidatūra.

Lietuvos Respublikos Aukščiausios Tarybos Deputatas Kazys Saja, lankydamasis Vatikano Radijo Lietuvių skyriuje, mums paliko jaudinantį laišką, paliudyjantį įvairių tautybių Lietuvos piliečių tvirtą nusistatymą už laisvą, nepriklausomą Lietuvą. Laišką parašė Prienu senelių ir invalidų namų gyventojai. Jame rašoma: Mūsų internatas daugiatautis, tačiau, kai kalba eina apie Lietuvos laisvę, skirtingų nuomonių nebūna. Po kruvinosios nakties Vilniuje, pradėjome rinkti pinigų Nepriklausomybės fondui. Nesame turtingi, todėl ir mūsų surinkta pinigų suma bus daugiau simbolinė negu reali parama Lietuvai. Tačiau darome, ką pajėgiame. Vieni pirmųjų savo santapas atnešė lenkė Genutė Vežkauskaitė, rusas Ilja Kovakenkinas, žydas Ignas Isakas. Sunku ką nors prieš šitų paprastų žodžių ir bepridurti. Gal tik - kad tam žmogiškumui, Tėvynei sunkią valandą paliudytai meilei, sugebėtumėm likti ištikimi, kad ji prisimintume.

Ištraukos iš „Amžino įšalo žemėje“

(Tęsinys iš T.A. Nr. 13)

Rašo Antanina Garmutė

Naktys traukiniuose, einančiuose iš Sibiro į Vakarus, neramios. Nespėji sumerkti akių, kai jas praplėšia aštri prožektoriaus šviesa. Tai patruliai tikrina dokumentus. Tikrina ir tikrina: žiūri, ar ne bėglys esi! Ne tik žmogus, bet ir pelė iš tremties dabar neprasmuks! Ne caro laikai, kai politikalniai galėjo dešimtis kartų iš katargos bėgioti. Dabar moka pagauti.

Prisimenu, bėgo iš mūsų lagerio dvi senyvos moterėlės Marija Šalčiuvienė (iš Pakumprio kaimo) ir jos draugė. Abi numirti Lietuvoje troško. Sugundė jas šiam žingsniui toks Starkevičius, lėktuvu atskridęs iš Lietuvos, - nežinia pas ką ir kokiu tikslu. Kelias savaites trynėsi tas „vaduotojas“ barakuose, visiems smegenis mulino. Tik tos dvi moterėlės ant jo meškerės užkibo. Išleido tremtiniai moteris į Lietuvą, bet iš tiesų išlydėjo į kalėjimą. Už kelių šimtų kilometrų jas sučiupo. Daugiau norinčių bėgti mūsų barakuose neatsirado.

Krasnojarskas pasitiko ryškia vasaros saule, plačiais prospektais ir garsiais uolų stulpais, kybančiais virš Jenisejaus. Tiesiog iš stoties organizavo ekskursijas. Aš nesusiviliojau. Bijojau išklysti iš kelio.

Krasnojarske įstrigau, nes tiesioginis traukinys į Novosibirską jau buvo išvažiuavęs, o kursavo jis tik vieną kartą per savaitę. Penkias paras laukiau Krasnojarske vietos į bet kokį traukinį, kuris eitų į vakarus. Miegojau stotyje - čia pat, greta bilietų kasų, prisispaudusi krūtine prie cementinių grindų. Taip darė daugelis keleivių. Ir buvo patogu, jei kas norėtų tave apiplėšti (mano turtas - reabilitacinė pažyma) - turėtų atversti kaip vabalą - ant nugaros! Šitaip vartalojamas žmogus visada atsibus.

Vakarais Krasnojarske buvo bausis išeiti ne tik į miestą, bet ir įskišti nosį į stoties teritoriją. Siautėjo chuliganai. Pro langą mačiau, kaip mergaitė, trumpam išėjusi atsigerti virinto vandens į peroną, gavo smūgį į pašoną ir buvo nutempta į tamsą.

Laukiant Krasnojarske penktą parą, iš kitų keleivių sužinojau, kad prekiniame traukinyje, kuris eina į pietus - Charkovo kryptimi, bet per Novosibirską, - formuojamas vienas keleivinis vagonas. Šiaip taip nusiglavau iki komandanto, išmaldavau leidimą važiuoti šiam vagonė.

Ir dabar matau tą vagoną: marga, klykianti minia, girtuokliaujanti, grojanti, lošianti kortomis, kauliukais ir dar kažkuo. Keikiasi senis, šimtasiūlė pragrėęs, glėbesčiuojasi buvę jūreiviai, dryžinukes kilnodami, spiegia

neaiškios lyties ir amžiaus būtybės - vartalojasi ant grindų. O iki Novosibirsko bene dvi paras kelio (jeigu bėgiai bus laisvil) Košmariška kelionė! Nejaugi ji bus devintas Dantės pragaro ratas? Primirštu, kad važiuoju namo, į Lietuvą. Kad tik Novosibirską gyva pasiekčiau.

„Anarchistų“ vagonas riedėjo prekinio traukinio gale. Nei konduktorių, nei sargybinių jame nebuvo. Štai kur laisvė! Be jokios tvarkos, be jokios kontrolės. Mažose stotelėse visai nestodavo.

Kantriai sėdėjau pasienyje ant savo medinės skrynutės. Stengiausi niekam nekristi į akis. Net džiūvėsių negraūžiau. O jūreiviai įnirtingai pliekė kortomis. Iš konkrečių daiktų: peilių, šukų, švarko ir dar kažko, aptarinėjamo pakuždomis, žvilgžiojant į mano pusę. Į žalią taigą leidosi pilkos sutemos. Naktį, monotoniškai dundant vagono ratams, žmonės snaudė. Pusiau miegojau ir aš. Išbudino gana garsus jūreivių ginčas: „Ty mnie jejo proigral. Por. Trup vybrosim, poka temno ...“ Miegai išlakstė. Pasiryžau. Baimės nebuvo: išsigelbėjimas čia pat - praviros vagono durys. Ramiai priėjau.

- Ty kuda? - negarsiai paklausė. - Pdyšat svezjym vozduchom, - abejingu tonu atsakiau. Juk jiems niekils įtarimas, - palikau „turta“ - skrynutę. Tegu laukia, kol grįšiu prie jos...

Sokau pavėjui, nusiritau nuo pylimo laimingai, truputį nusibrozdindama kojas. Apsidžiaugiau: kelias aiškus - geležinkelio bėgiais ligi Novosibirsko. Į Lietuvą! Netrukus švis.

Iki miesto buvo netoli - apie 25 km. (Į taigą su malkų maišais buvom pratę vaikščioti ilgesnius atstumus: du reisai - 24 km., o trys - 36 km per dieną ...) Tačiau ir šį atstumą, praleisdama į abi puses dundančius traukinius, įveikiau nelengvai - baigiantis dieni.

Medinėje skrynutėje liko džiūvėsiai. Liko ir mano „Sibiro paštas“ - tramtinių laišakai į Lietuvą, kuriuos aš apsiėmiau įteikti įrankas jų artimiesiems. Galbūt mano vargo broliai ateis, kad taip nelėmtai praradau tą paštą gelbėdamą savo gyvybę?

Novosibirske sušpėjau už likusias kišenėje kapeikas nusipirkti

kelis pyragėlius su kopūstais. Karinis komendantas nukreipė mane tiesiog į Maskvos traukinį. Jis kaip ant sparnų nešė į Tėvyne, kuri jutau, vis labiau artėja. Ne veltui sakoma, kad kelias atgal visada trumpesnis.

Maskva... Visą dieną slampinėjavu Gorkio prospektu. Dabar aš draši. Tik viduriai iš alko maršus groja. Užtat traukinio Maskva - Kaliningradas kariškių vagonė įsitaus karališkai: ant suolelio, koridoriuje, ties langu. Kitapus prittpė jaunas baltapūkis kareivėlis. (Galėjo toks mane į Sibirą vežti - būtų paleidęs!) Mudu greitradome bendrą kalbą. Jo metų aš neklasiau, o jis man davė trylika. Kad esu šešiolikinė, nutylėjau, - nėra čia ko girtis metais, kai važiuoji su kareiviais! Baltapūkis tik stebėjosi, kodėl aš važiuoju be daiktų.

- Nuo Irkutsko aš! - teisinausi: Bradiaga Baikal perechodit.“

- Viskas aišku, daiktus praganei. Tikriausiai ir valgyti nori? Kareivėlis išsitraukė kuprinę ir išdėliojo gėrybes:

- Kirskl! Į Panamunę man nebūtina vežtis.

- Kur? - Panemunę, Kaune tarnauju.

Apsidžiaugiau dar labiau. Pasijutau vos ne kaip gimtos trobos

prieangyje.

- Ar tebėra „beždžionių“ tiltas Panemunėje?

- Kur jis dings? Yral

Kauną pasiekėme gilų vidurnaktį. Nusprendžiau nelaukti ryto stotyje, o eiti pėsčia. Baltapūkis draugiškai šoko palydėti. Miesto gatvės buvo tamsios. Perėję kabantį ant lynų „beždžionių“ tiltą, pasukome Vaidoto gatve.

Kareiviukas bailiai gūžėsi einant pro bažnyčią, už kurios juodavo miškas.

- Ko tu bijai? - stebėjausi.

- Nėgi tu nežinai, kad čia miškai šaudo?

Dar vis šaudo ... Juk taip ilgai, atrodė, be galo ilgai manęs nebuvo Lietuvoje.

Tylomis pasukome Birutės gatve, tik ne ten, iš kur mane išvežė - ten gyveno kiti žmonės, o reabilitacija man buto nenumatė (išgysiu ji „sibirietais“ pagrindais“ - beveik prieš pensiją), - dabar eju Gailutės gatve pernakvoti pas pažįstamus. Paskui trauksiu į kaimą pas tėvus - jau kolūkietius.

Kareiviukas atsisveikino ir dingo tamsoje. Prie žinomo namo ilgai negalėjau surasti skambučio.

- Kas čia? - sukrebždėjo anapus durų kaimynė Milašienė.

- Čia aš - iš Sibiro grįžau.

- Vėšpatiel! - aikšėjo mieguista moteris. - Dievas tave grąžino, ne kitaip. Stebuklų stebuklas!

ANTANINA GARMUTĖ

Gimusi 1934 m. Marijampolės apskrityje Prienų valsčiaus Čiudiškių kaime. 1948 m. - moksleivė - buvo areštuota ir viena išstremta į Sibirą. Kasė druską Usoljes-Sibirskojės druskos kasykloje.

1957 m. su pagyrimu baigė Kauno politechnikos instituto Cheminės technologijos fakultetą. Dirbo inžiniere pramonės įmonėse,

dėstė Kauno politechnikos institute. Technikos mokslų kandidatė (1964). Docentė (1969). Tobulinosi Čekoslovakijoje, Prahos Inžinerinės chemijos institute. Nuo 1981 m. - Lietuvos Statybos ir architektūros mokslinio tyrimo instituto vyresnioji mokslinė bendradarbe.

Parašė per 100 mokslinių darbų apie chemijos pramonės atliekų panaudojimą statybinių medžiagų gamyboje. Sukūrė 125 išradimus. 1989 m. gavo Lietuvos Respublikos nusipelnusios išradėjos garbės vardą.

1988 m. parašė dokumentinę apybraižą „Ešelonai“, kuri buvo įtraukta į tremtinių publicistikos knygą „Amžino įšalo žemėje“. Kanadoje 1989 m. išleista Antaninos Garmutės dokumentinių apybraižų knyga „Ažuolų randai“. 1990 m. ji parašė ir įteikė Lietuvos spaudai meninės - dokumentinės publicistikos knygą „Išėjo broliai“ - apie partizanines kovas prieš raudonusius okupantus.

Jo Ekscelenciją Telsių Vyskupą Antaną Vaičių pasitiko būrelis kunigų, grįžusių iš Romos

Neįkandamos žuvys

Baltijos žvejybos laivyną Maskva ir toliau laiko savu turtu. Todėl ir sugautos žuvies kainas nustato Maskva. Lietuva turi paklusti. Todėl Lietuvos parduotuvėse silkų dėžutėse kaina pašoko nuo 1,90 iki 8,24 rb., karšto rūkymo skumburė - nuo 2,14 iki 6,26 rb., o lašišos kilogramas dabar kainuoja... 84,30 rb. Ligšiol žuvis buvo vienas pigiausių maisto produktų.

Lietuvos Irkluotojai Australijoje

Nuostabūs lietuvio darbai

(Atkelta iš 1 psl.)

rėtis Europoje ir Siaurės Amerikoje jau daug metų surenka nemažas sumas pinigų, vaistus ir kitas pagalbėjimo medžiagas, kad paremtų jo darbą. Tikrai verta stebėti, koks džiaugsmas viešpatauja tarp žmonių, kai ateina pagelbinis siuntinys. Jau nuo vidurnakčio prie ligoninės pradeda rinktis žmonės, kad į juos būtų atsižvelgta, kai bus dalinami siuntinio daiktai. Vartoti akiniai ten yra palaima, ir mes galime įsivaizduoti ką reiškia, kai žmogus po daugelio metų „aklumo“ vėl gali pakankamai matyti.

Nuo čia jau nekalbėsime, kas yra, bet kas privalo būti ir, tikimės, kad greitai bus.

Prieš keletą metų dr. Bendoraitis apsiėmė uždavinį Bolivijos pusėje, prie Marmore, Guajaramerin-Beni, sumažinti vaikų mirtingumą. Šiuo laiku jis yra pasiekęs 38-40 nuosimčių pirmaisiais gyvenimo metais ir 15-20% sekančiais keturiais gyvenimo metais.

Šie skaičiai „Padre Medico“ kėlė rūpestį jau keletą metų, nes per dažnai, trūkstant vaistų, jis jau negalėjo pagelbėti. Tokiais atvejais yra sunku būti kunigui, kada kaip gydytojas žinai, kad pagalba būtų buvusi galima. Bet žmonių gyvenimo sąlygos numatomu laiku tik tada pagerės, kai sveika išsismokslinusi jaunuomenė galės pati spręsti didžiulę krašto vystymosi problemą.

Dėl šios priežasties prieš keletą metų dr. Bendoraitis su didžiule Bremeno apylinkės bičiulių finansine pagalba pradėjo statyti Bolivijos pusėje antrą ligoninę - „Centro Materno Infantil“ (Motinai ir Kūdikiai). Jau keletas metų, kaip motinų auklėjimas apie kūdikių priežiūrą ir maitinimą užima žymią vietą. Sekė akserių parengimas, nes žmonės prie gimdymo įvairiai nehygieniškai tarnavo. Bet dar kasdieninis rūpestis dėl baltymais pakankamo maitinimo pasiliko.

Dėl aukštos infliacijos Bolivijoje, šiuo laiku 5000%, (1986 m. rudenį - 7000 nuosimčių), ligoninės statyba, padėjus pamatus, sustojė. Pacientus aprūpinti yra sunku. 1987 metų pradžioje dr. Bendoraitis pastatydino virtuvę, iš kurios kasdien teikiama 150-čiai vaikų karšta sriuba, kad jie būtų atspartūs ligoms. Ligoninės antrosios dalies statyba turėjo prasidėti 1987 metų pradžioje.

1985 metų vasarą Aacheno apylinkėje buvo įkurta paramos draugija „Centro Materno Infantil“, kad paremtų šį humanišką pagalbos projektą. Per beveik kasdieninį radijo ryšį su dr. Bendoraičiu Bolivijoje galima pagalbos priemonės nukreipti ir kontroliuoti.

(Saltinis 1988, 6(1391))

Sovietų vyriausybei, nes Danija niekada nepripažino Lietuvos, Latvijos ir Estijos aneksijos. Danijos užsienio reikalų ministras Ellemann-Jensen spaudos konferencijoje pasakė, kad Danija ragina Sovietų Sąjungą pradėti derybas su Pabaltijo valstybėmis dėl nepriklausomybės. Ellemann-Jensen pakvietė sovietų užsienio reikalų ministrą atvykti į Kopenhagą ir aptarti Pabaltijo problemą.

LRTV

Irkluotojai Ballarate, Lake Wendouree. Iš kairės: Robertas Cirtautas, Airidas Bergaudas, Ričardas Bukys ir Rimas Aušinskis.

pagerbuvinių dalis. Visi dalyviai toliau svečiavosi kartu su Lietuvos irkluotojų geltonoj klubo svetainėje, išpuoštoji geltona, žalia ir raudona spalvomis.

Dėkojame visiems prisidėjusiems prie išleistųjų suruošimo. Linkime Lietuvos irkluotojams Rimui Aušinskiui, Ričardui Bukiui, Airidui Bergaudui

ir Robertui Cirtautui sekmes tolimesnėse varžybose ir toliau garsinti Lietuvos vardą tarptautinėse sporto varžybose, kaip garbingai atstovavo Lietuvos trispalvę Australijos žemyne. Tikimės pamatyti Jus dalyvaujant Olimpines Zaidynėse Barcelonoje 1991 metais.

Birutė Prašmutaitė

Lietuvos Buriuotojai aplink Pasaulį

Lietuvos Kultūrinė Misija prašo pranešti, kad Lietuvos buriuotojai ruošiasi savo istoriniam ir iki šiol didžiausiam žygiui, su lietuvos jachta aplaukti pasaulį ir su kultūrine misija aplankyti lietuvių kolonijas, garsinti Lietuvos vardą pasaulyje, tuo pačiu siejant šią kelionę ir su artėjančiomis pasaulio lietuvių žaidynėmis. Numatoma plaukti jachta 1991-92 metais, kelionę pradedant iš Klaipėdos uosto ir vėliau plaukiant į Vokietiją, Angliją, S.Ameriką, Braziliją, Argentiją, Australiją, N.Zelandiją, Havajus, San Francisko, Hamo ragą, Karabinų jūros salas, Kanadą ir atgal į Lietuvą.

Sios kultūrinės misijos rengėjas yra Pasaulio lietuvių kultūros, mokslo ir švietimo centras, esantis Kaune, Laisvės alejuje 101a, Lithuania. Organizuojant šį žygį, dalyvauja Lietuvos žurnalistų sąjunga ir kitos organizacijos, viso pasaulio lietuviai, kai radio mėgėjai palaikys nuolatinių ryšių su jachta. Šio žygio vadovu bus Ignas Miniotas, Banaičio 2-54, Kaunas 233000, Lithuania. Inicijatyvinės grupės nariai yra Rudolfas Zilinskas ir Aleksandras Grinevičius abu taip pat iš Kauno. I. Miniotas turi didelę buriavimo patirtį, taip pat igijo papildomų žinių, kelionėje per Atlanto vandenyną 1989 metais. Žygyje taip pat dalyvaus ir kiti patyrę buriuotojai. Organizatoriai taip pat kviečia kartu plaukti tautiečius iš viso pasaulio ir taip pat prašo suinteresuotus pareikšti savo nuomonę ir pateikti savo pasiūlymus dėl būsimos kelionės.

Inicijatyvinė grupė buvo susitikusi su Lietuvos Respublikos vyriausybės nariais ir jie šiai kelionei pritarė ir jos tikslams žadėjo paramą. Organizatoriai sveikina Australijos lietuvius ir tikisi vėliau turėti artimesnius ryšius su jais. Jie taip pat primena, kad

materialinės pagalbos iš lietuvių bendruomenių pasaulyje jiems nereikės. Bus reikalinga tik informacinio pobūdžio parama konkrečioje vietoje (uoste). Žygio sponsorų klausimas lieka aktualus.

Lietuviai Olimpiadoje

Kaip praneša iš Lietuvos, 1991 metų olimpiadoje Barcelonoje Lietuvos sportininkai dalyvaus savoje rinktinėje, tik ne pagrindinėse olimpinėse varžybose bet tuoj po jų ten pat įvykstančiose sutrikusio intelekto žmonių olimpiadoje. Jau Lietuva gavo oficialų pakvietimą, po to kai 1990 metais išsikovojo sportininkų pripažinimą ir dabar, kaip Lietuva yra kviečiama į visas pasaulyje vykstančias varžybas. III-je Europos specialioje olimpiadoje lietuviai laimėjo 5 sidabro ir 2 bronzos medalius. Šią vasarą lietuviai dalyvaus Mineapolyje, JAV pasaulio pirmenybėse, kur bus 91 valstybė, su 6000 sportininkų. Iš Lietuvos bus 24 sportininkai, krepšinio, l. atletikos, stalo teniso ir plaukimo varžybose. Iš viso Lietuvos delegacijoje bus 34 asmenys.

Sovietų protestas Danijos vyriausybei

Sovietų Sąjunga pareiškė oficialų protestą Danijos vyriausybei dėl Danijos pasirašytų didžiulių sutarčių su Lietuva, Latvija ir Estija. Sovietų notoje, kuri buvo įteikta Danijos ambasadoriui Maskve sakoma, kad Danijos ketinimas užmegzti diplomatinių ryšių su trim Pabaltijo valstybėm prieštarauja Helsinkio susitarimams ir yra kišimasis į Sovietų vidaus reikalus.

Sį Sovietų protestą Danijos vyriausybė atmetė, pareikšdama, kad jos pasirašytos sutartys nepažeidžia tarptautinės teisės normų, o Danijos pozicija Pabaltijo valstybių klausimu yra žinoma

Klaipėdos Irklavimo Klubo keturvietė, su treneriu Liudu Mileška, į Australiją buvo iškviesti Melbourne „Power House“ Irklavimo Klubu. Grupei vadovavo Vytautas Briedis, Lietuvos Olimpino Komiteto narys, buvęs irkluotojas laimėjęs bronzos medalių Olimpines Zaidynėse Meksikoje.

Irkluotojai praleido vasario ir kovo mėnesius Melbourne. Moomba Festivalio metu, 79-toje Australijos Henley Regatoje, Lietuvos irkluotojai laimėjo „Vyrų A“ keturvietę (su vairuotoju) Steward's Challenge Cup. Irkluotojai dalyvavo įvairiose laivų varžybose įskaitant Viktorijos irklavimo čempionatą, varžybas Geelonge ant Barwon upės ir Ballarate ant Lake Wendouree, kur 1956-tais metais vyko Olimpinių Zaidynių irklavimo rungtynės. Prieš grįžtant į Lietuvą, irkluotojai dalyvauja po Velykiniame Australijos Valstybiniame Čempionate, ant West Lakes, Adelaidėje.

Anot trenerio L. Mileškos, šis dviejų su virš mėnesių treniravimas Australijoje turėtų padėti irkluotojams 1991-mų m. Lietuvos vasaros irklavimo sezono, pasiekti 20 procentų geresnius rezultatus.

„Power House“ Irklavimo Klubas priklauso Lord Somers Camp organizacijai, kuri buvo įkurta 1930-tais metais, Viktorijos valstijos gubernatoriaus Lord Somers iniciatyva. Šiai organizacijai priklauso vienuolika sporto šakų. „Power House“ Klube irkluoja lietuvių kilmės jaunuolis Rolandas Baltutis. Šiais metais, birželio ir liepos mėnesiais, jisai kartu su šešiais australais irkluotojais ir treneriu Malcom Coe, vyks į Lietuvą treniruotis ir dalyvauti varžybose. Pagrindinės treniruotės bus Trakų ežere ir Birstone. Aplankys ir Klaipėdą. Yra tikimasi, kad šis sporto klubų pasikeitimas vyks ir toliau, tuo padedant pakelti ir pagerinti lietuvių ir australų irklavimo bei treniravimo lygį.

Prieš išvykstant į Adelaidę, lietuvai surengė Lietuvos irkluotojams išleistus Melbourne Lietuvos lietuvių namuose. Atsisveikinimo kalbas tarė naujas ALB Melbourne Apylinkės valdybos pirmininkas Paulius Jokūbaitis, ALJS valdybos pirmininkas Jonas Rukšėnas, Melbourne lietuvių pensininkų oporganizacijos vardu Danguolė Baltutienė ir „Power House“ klubo vardu, Geoff Lowe, pirmininkas ir Malcolm Coe, vyriausias treneris.

Geoff Lowe įteikė kiekvienam irkluotojui po raštą ir vadovui V. Briedžiui, klubo skydą, perduoti Lietuvos irkluotojų sponsoriumi. Malcolm Coe įteikė klubo skydą L. Mileškai, kad pakabintų Klaipėdos Irklavimo Klubu patalpose, prisiminimui jų viešnagės Australijoje.

Atsisveikinimo ir padėkos žodžius tarė irkluotojas Ričardas Bukys ir vadovas Vytautas Briedis.

Melbourne lietuvių ir lietuvių irklavimo rėmėjų vardu atsisveikinimo žodį tarė Dana Baltutienė, ir prisiminimui tarė Klaipėdos Irklavimo Klubui australišką bumerangą, kad jie vėl atvyktų į Australiją. Sudainavę „Valio, Valio, Valio, Ilgiausių metų“ ir „For they are jolly good fellows“, užsibaigė oficiali atsisveikinimo

Margučių šventė

Pasitinkant Velykas, Geelongo Savaitgalio Mokyklos mokiniai pakvietė visus į Margučių šventę. Paukščių kaukėmis pasipuošę vaikai scenoje pasirodė su vaikų šokiais, akomponuojant M. Kymantui.

Po koncerto mokyklos mokytoja G. Pranauskienė pakvietė vaikus marginti kiaušinių ir gražų buvo žiūrėti kaip mažos rankutės vyniojo

į svogūnų lukštus ir pačios dažė kiaušinius, o kiek buvo nusuvylimo, jeigu kiaušinis netyčia suskildavo!

Nuotaika tuoj pat pasitaisė, kada išvirusius ir nudažytus kiaušinius, suaugę mokė ridenti tam tikslui paruoštuose loveliuse.

O koks buvo visų vaikų noras po medžiais ir krūmais surasti kuo daugiau šokoladinių kiaušinių. Tačiau negalima ir draugo nuskriausti, tad visi 22 pasidalino po du kiaušinius. G. Pranauskienė

mokino moteris, kaip pasidaryti verbas ir pasipuošti savo namus šiuo lietuvišku akcentu. Žiūrovai tuo metu užkandžiavo ir šnekučiausi. Salę puošė mokinių per pamokas nupiešti Velykiniai margučiai. Pabaigoje vaikai už gražų kiaušinių dažymą ir sėkmingą pasirodymą gavo dar po įvairiaspalvį šokoladinį margutį ir linksmi su savo jaunais tėveliais ir seneliais pradėjo skirstytis.

Šioje popietėje galėjai jaustis kaip namuose, kai šeimos ratelyje laukiant Velykų. Didžiausia šventė, aišku, buvo vaikams! **Dalyvė**

Melbourno Lietuvių biblioteka

Gautos knygos: „Lexicon Lithuanicum“, rankraštis XVII a. vokiečių-lietuvių kalbų žodynas, Vilnius „Mokslas“ 87. Konstantino Sirvydo „Pirmasis lietuvių kalbos žodynas“, Vilnius „Mokslas“ 79. „Varpas“, 1889 Nr. 1-2, fotografuotinis leidinys, Vilnius 89. „Lietuvių pavardžių žodynas“ L-Z, Vilnius „Mokslas“ 89. „Lietuvių kalbos tautos žodynas“, Vilnius „Mokslas“ 85. A.J.Greimo „Semiotika“, darbų rinktinė; I.Struktūrinė semantika, II. Apie prasmę, III. Apie prasmę - 2, Vilnius 89. Bernardo Aleknavičiaus „Donalaitis ir mes“, Vilnius 89. Julius Būteno „Vincas Kudirka“, biografinė apybraiža, Vilnius 88. Albino Jovaišos „Jie parašė pirmąsias lietuviškas knygas“, Vilnius „Mokslas“ 89. Juozo Polio „Gimtoji žemė Lietuva“, Vilnius 88. Oskaro Milašiaus „Lietuviškos pasakos“, Vilnius „Vyturys“ 89. „Lietuvos fotografija 81-82, Vilnius 86. Romualdo Ozolo „Pasakojimai apie filosofus ir filosofiją“, filosofijos istorija jaunuomenei, Vilnius „Vyturys“ 88. Martyno Vainilačio „Spalvoti nykštukai“, eileraščiai, il. Sigutė Valiuvienė, Vilnius „Vyturys“, 86. „Sešios žąsys“, lietuvių greitakalbės, Vilnius „Vyturys“ 88. „Piešia mažieji“, Vilnius „Vyturys“ 87. „Katinas ir pelė“, Vilnius „Vyturys“ 88. Janošo „Panama labai graži“, il. autorius, Vilnius „Vyturys“ 89. V.Žilinskaitės „Viso pasaulio tetos“ ir „Tik niekam nesakyk“, il. D.Radavičiūtė, R.Stasiūnaitė, Vilnius „Vyturys“ 88, 89. A.Urbienės „Aš ir mano seneliai“, vaikystės vaizdeliai, il. A.Puipa, Vilnius „Vyturys“ 89. Violetos Palčinskaitės „Senamiesčio lėlės“, il. I.Guobienė, Vilnius „Vyturys“ 87. Lietuvių liaudies pasaka „Obelėlė“, il. B.Leonavičius, Vilnius „Vyturys“ 88. Sigito Gedos „Karalaitė ant svarstyklių“, poemos ir eileraščiai, dail. G.Gesevičius, Vilnius „Vyturys“ 89. V.Kukuolo „Tamsos didžiulis katinas“, eileraščiai, il. I.Každailytė, „Vyturys“ 88. Andrés Morua „Balzakas“, prometėjas arba Balzako gyvenimas, Vilnius „Vyturys“ 88. Roberto E.Piris „Siaurės ašigalis“, atradimų pasaulis, „Vyturys“ 88. Svedų pasakos „Piemenukas ir elfų karalius“, „Vyturys“ 88.

Vincas Sidabra gražiai įrišo dvi knygas. Nuširdi jam padėka.

Juozas Mikštas
bibliotekos vedėjas

ALB Švietimo Tarybos pranešimas Nr. 31

1. Sveikiname Vidą Jokūbaitę, laimėjusią Pulgio Andriūšo premiją ir Vyta Antanaitį, laimėjusį Australijos Lietuvių Fondo premiją. Vida ir Vyta išlaikė geriausiais pažymiais 1990m. lietuvių kalbos egzaminus Victoria valstijoje.

2. Sveikiname Liną Jablonskytę įsigijusią B.Sc. 1st class Hon. laipsnį ir laimėjusią Australian Scientific Research Scholarship. Lina dabar ruošia savo daktarato tezę.

3. Šių metų vasario 1 dieną į Lietuvą išskrido tasmanietė pedagogė-administratore Regina Krutulytė-Share. Ji jau mokytojauja K.Ciurlionio vid.mokykloje Vilniuje.

R.Krutulytė-Share paruošė išsiuntimui 140 kg. vadovėlių, mokslo programų ir juostelių. Cituoju ištrauka iš jos laiško:

„Esu paruošusi 140 kg knygų siuntą ir šiomis dienomis ji bus išsiųsta (siunta jau Vokietijoje). Išlaidos bus padengtos iš Federalinės Valdžios per senatorių Harradine ir didesnę dalį (persiuntimo išlaidų) sumokėjo Lietuvių Fondas per p.Simkų. Knygas supakavau ir palikau išsiųsti sen. Harradine ir Al.Taškūnui.“ (A.Taškūnas yra ALB Švietimo tarybos narys Tasmanijoje).

4. Girdėjome, kad dvi pedagogės rengiasi išvykti mokytojauti Lietuvoje. ALB Švietimo tarybos narės B.Garnytė-Radzivanienė ir J.Vitkūnaitė-Reilly - ji ir gabi administratorė, daro žygius ir yra padavusios prašymus į atitinkamas įstaigas. Linkime joms sėkmės ir raginame kitus jaunus pedagogus bei įvairių mokslo šakų specialistus rimtai pagalvoti apie pasidarbavimą Lietuvoje. Toks darbas yra laukiamas ir rimtas įnašas į Lietuvos Tautinės Mokyklos Atstatymą. Jei atsirastų ir daugiau norinčių pasidarbauti Lietuvoje, kviečiu

kreiptis į ALB Švietimo tarybos pirmininkę, kuri yra įgaliota atstovauti Lietuvos Respublikos ministerijai „Australijos valstybinėse įstaigose, sprendžiant Lietuvos - Australijos bendradarbiavimo švietimo srityje klausimus.“

5. Iš NSW ir WA Švietimo ministrų gautos žinios, kad jie susisieks su Lietuvos Respublikos Kultūros ir švietimo ministru D.Kuoliu. Tikrai malonu, kad ir šie du paskutiniai Australijos valstijų švietimo ministrai susidomėjo švietimo reikalais Lietuvoje. Tikimės iš jų gauti pagalbą.

6. Malonu taip pat pranešti, kad ALB Švietimo tarybos narės aktyviai prisideda prie mokslinės medžiagos siuntų Lietuvai. Dėkojame Rasai Mauragienei, Canberra ir Emilijai Dryžienei Adelaide už jų pastangas. Nuširdi padėka ir Vilijai Balsytei-Maželienei už paaugotą vertingą mokslinę medžiagą.

Jei nors viena mažą vadovėlių ar juostelių siuntinėlių pasiūšime į Lietuvos mokyklas - tikrai palengvinsime sunkų jos mokytojų darbą. Mokyklų sąrašus galima gauti pas I.I. Poželaitę-Davis, 6/365 Military Rd. Henley Beach, SA 5022.

7. Prof. dr. Adomas Butrimas lanko SA vidurines mokyklas, universitetus ir kitas mokslo įstaigas, kur jis dėsto pamokas (mokyklose) ir laiko paskaitas apie Lietuvos istoriją. Jis taip pat talkina Adelaidės Savaitgalinei mokyklai ir Lit. kursams. Balandžio 19d. išvyksta pasidarbauti Geelong, o balandžio gale jau bus Melbourne, kur jis pabūvos iki gegužės mėn. galo. Ten jis irgi žada talkininti mokytojams lietuviškose mokyklose, skaityti paskaitas universitetuose ir lankyti vidurines mokyklas. Tikimės, kad Melbourne lietuvių bendruomenė susidomės jo

žiniomis iš lietuvių istorijos bei archeologiniais atradimais.

8. 1990m. Mokytojų Konferencijos aprašyme „T.A.“ Nr.8, 1991 kovo mėn. 5d. įsivėlė spaudos riktas ar formuluošes klaida, būtent:

ALB Švietimo tarybos narys dr. Saulius Varnas, neteigė, kad „jis“ laiko „Knygas ir poeziją apie Sibiro tremtinius per daug „kontroversinėmis“, per daug „politinėmis“. Anaiptol, jis paašikino ir labai tiksliai paašikino, Victorijos švietimo komisijos darbuotojams, kodėl trėmimo laikotarpis yra svarbus Lietuvos istorijos etapas. Bet to turiau priminti, kad Victoria švietimo skyriaus darbuotojos ar darbuotojų koks pasisakymas, nėra jau galutinis sprendimas. Kaip atsakinga už naujuosius egzaminus, galiu visuomenę patikrinti, kad šis svarbus Lietuvos istorijos momentas nebus pamirštas naujuose egzaminuose.

I. I. Poželaitė-Davis
ALB Švietimo Tarybos Pirm.

Muzikalinė popietė Melbourne

Balandžio 21 d., 2 val. p.p. įvyks aukštos kokybės muzikalinė popietė Lietuvių namų koncertu salėje. Pelnas skiriamas paremti instrumentais ligoninę gydžiusią ir gydancią sužeistų per sovietų žudynės Vilniuje. Įėjimas tik \$5. Atėikit masiniai - nebūsit apvilti! Melbourne Karių Ramovė

Pensininkų pranešimas

Melbourno Lietuvių Pensininkų Sąjunga ruošia vienos dienos išvyką į Echuca, - Rich River Sport Club balandžio 30d. antradienį. Užsisakyti pas Vincą Sidabrą telef. 830 5084. Kaina \$7,00 įskaitant pietus. Autobusas išeis 7.30 ryte nuo Gas & Fuel pastato Flinders Street, pakelyje paims keleivius ir nuo Lietuvių Namų North Melbourne. Pensininkų v-ba

PARAMA LIETUVAI

Kovo mėn. fondui „Parama Lietuvai“ C.Cekanauskas paaukojo \$1145.75. Už stambią auką nuoširdžiai dėkojama.

Perth'o B-nės Apyl. V-ba

IS MUSŲ PARAPIJŲ

Melbournas

Melbourno lietuvius sukretė žinia, kai Andrius Vaitiekūnas balandžio 7 d. iš Melbourno grįžo į Warrnambool, kur lektoriauja universitete, buvo sunkiai sužeistas auto katastrofoje. Vagis su pavogta mašina be galo greitai važiuo bėgdamas nuo policijos ir staigia trenkė į Andriaus Vaitiekūno mašiną. Vagis ir motociklu besivejantis policininkas vietoje užmušti, o Andrius Vaitiekūnas liko sunkiai sužeistas. Vėliau jis buvo atskraidintas helikopteriu į Melbourno Alfred ligoninę ir ten jam daryta ilgai trukusi operacija. Meldžiame Visgalio, kad Andrius išgytų ir atgautų sveikatą.

Už Juliją Gražienę šv. Mišias užprašė Gyvojo Rožančiaus Brolija balandžio 20 d. šeštadienį 3 val.

Lietuvos Kankinių koplyčioje.

Už Emiliją Seikienę mirties pirmose metinėse šv. Mišias užprašė Jonas Kvietalaisis ir vaikai Lietuvos Kankinių koplyčioje balandžio 27 dieną šeštadienį 2 val.

Parapijos išlaikymui vokeliais bendra suma aukojo: \$50 M. Jucevičius, \$40 Marija Augustauskienė, \$40 J. Kulys. Aukojusiems nuoširdžiai dėkoja ir kartu prisuntusiems „Tėviškos Aidų“ prenumeratą. Kun. Pr. Dauknyš

Geelonge lietuviškos pamaldos šv. Jono bažnyčioje balandžio 28 d. sekmadienį 9.30 val.

Praną Sarkį laidojant už jo vėlę šv. Mišioms aukojo: A. Jančiauskienė, Bronė Jankienė, Antanina Kalvaitienė, Petras Mažylis, Antanas ir Antanina Zvirbliai

Antologijos „Po Pietų Kryžiumi“ pristatymas Melbourne

Australijoje naujų knygų leidimas labai ribotas, todėl išeivis lietuvis prieš brangių dalykų turi priskirti lietuvišką knygą ir laikraštį, kuriuose jis randa vidurinio sielos pasitenkinimo.

Sias eilutes rašyti ir Australijos dailiojo žodžio mylėtojų Antologijos reikšmę išskirti mane paskatino netolimos ateities įvykis - knygos „Po Pietų Kryžiumi“ pristatymas, kuris įvyks gegužės mėn., 5 d. sekmadienį 2.30 val. Lietuvių namuose. Šitame knygos pristatymo rengime dalyvaus ir atsakingas knygos redaktorius, atvykęs iš Lietuvos - Gedminas Butkus.

ALB Kultūros Tarybos pirm. Dana Baltutienės pastangomis pasisekė susitarti su Lietuvos menininkų ir teatrolių bendrove „Sietynas“ dėl knygos išleidimo Lietuvoje. Jie sutiko Australijos dailiojo žodžio rašytojų Antologiją „Po Pietų Kryžiumi“ išleisti Vilniuje, tiražu 10,000 egz.

Ši knyga dienos švieša išvykdo Vilniuje ir ji jau atsirado Melbourne. Kultūros Taryba norėtų, kad melbourniškiai į knygos pristatymo rengimą su noru ateitų. Gera proga bus su knyga arčiau susipažinti. Iš jos bus skaitomi parinkti autorių kūriniai, kurie atneš mums pergyventų dienų spindulį, išsakys džiaugsmus, viltis,

laimejimus. Lygiai gerai Antologijoje išskaičiuotos ir nesekmės, ydos, pralaimėjimai. Prie to programoje bus muzikiniai intarpai ir dainos.

Antologijoje „Po Pietų Kryžiumi“ randasi mūsų pačių iškilnesnių literatūrų darbai, kurie sudaro puikų rinkinį. Knygos gale autorių nuotraukos ir trumpi jų asmens aprašymai. Knyga mūsų išeivijos balsas ir palikimas visiems lietuviams.

Nors ne visada gal mes knygą reikiamai įvertiname, bet kas būtų jeigu mes lietuviškos knygos neturėtume? Ar nepailegtu mums dienos? Ar nesusiaurėtų mūsų tėvynės pasilgimo jausmas?

Patartina su lietuviškų leidinių susipažinti. Antologija „Po Pietų Kryžiumi“ turi geraširdį leidėją, mecenatą: Australijos Lietuvių Fondas ir Napoleono Butkūno palikimas. Todėl knygos kaina tik \$10.

Įdomų knygai įvadą, apibūdinimą iš mūsų gyvosios istorijos, parašė Albertas Zubras.

Knygos pristatymą su įdomia programa ruošia ALB Kultūros Taryba. Visi knygos mylėtojai kviečiami gegužės 5 d. į Antologijos „Po Pietų Kryžiumi“ pristatymą Melbourne Lietuvių namuose dalyvauti. Al. Baltrukonienė

Sv. Kazimiero Šventė

Skautai atšventė šv. Kazimiero - skautų globėjo - šventę, kovo 3-čią. Visi skautai dalyvavo mišiose uniformuoti ir žygiavo su vėliavomis o vyresnieji skaitinius skaitė ir giedojo prie altoriaus. Visiems sudarė labai gražų įspūdį skautų choro giedojimas.

Dvasios vadas dr. kun. sk. Dauknyš pasakė įdomų pamokslą pritaikytą šiai šventei.

Po mišių Lietuvių Namuose įvyko Kaziuko Mūgė. Tėvų komitetas paruošė skautams tradicinius pietūs - „karštus šunius“ širdingas acitū jiems.

Mūgėje buvo parduoti visi pyragai, barankos ir bilietai laimės loterijai. Loterija buvo FANTAS-

tiškai turtinga, tai visi buvo patenkinti savo laime. Acitū visiems už fantų paukojimą ir dosnumą. Šis pelnas paskiriamas Sausio 13-tosios už laisvę žuvusių Lietuvoje, šeimoms paremti.

Po mūgės vyko sueiga. Dvasios vadas dr. kun. sk. Dauknyš pakalbėjo apie šv. Kazimierą. Daina Tamašauskaitė davė skaučių įžodį ir Darius Tamašauskas davė skautų įžodį - sveikiname abudu. Sveikiname Dainą ir Liną Didžytes, kaurios laimėjo Amerikos lietuvių rašytojų konkuro 1-ą ir 2-ą vietą. Sueiga baigėsi lauzu ir giesme Ateina Naktis.

Džiugo Tunto korespondentė v.s. Melisa Savickaitė

Atsisveikinimo žodis - išlydint dėdę Praną

Kurį tarė dr. Antanas V. Stepanas Adelaidėje, Prano Pusdešrio laidotuvėse kovo 12 d., giminės ir artimųjų vardu

Gimė 1917.V.31 Menčių kaimė, Sakų apskrity. Mirė 1991.III.9 Adelaidėje, Australijos lietuvių visuomenės milžinas.

Dauguma Australijos lietuvių pažino Tave ir Tavo darbus:

- Jie gerėjosi Tavo poetiniais, literatūriniais gabumais;

- Jie mąstė Tavo mintis, iškeltas kalbose ar straipsniuose. Religinuose, lietuviškuose reikaluose kontroversijų nesibaigė. Kuo tikėjai, ryžtingai skelbei. Tavo dovana buvo išprovokuoti žmones kritiškai galvoti;

- Jie stebėjosi Tavo neilstančiu darbingumu Australijos lietuviškoj, ypač katalikiškoj, Ateininkiškoj veikloj. Buvai ta visuomeniška retenybė: kartu ir vadas ir darbininkas;

- Daug lietuviškų organizacijų liko dėkingos Tavo duosnumui. Vertiems reikalams Tu nesigailėjai nei laiko nei pinigų;

- Visi žavėjosi Tavo vienprasmisku pasišventimu dviem idealam. Dieviui ir Tėvynei.

Vedamas tų idealų, drąsiai žengei, prieky visų, Australijos

lietuvių visuomeniškos veiklos vieškeliu. O šalia Tavęs, pilnai suprasdama Tave ir Tavo idealus, paremdama Tave ir Tavo siekius, žygiavo Tavo žmona, Saulenė. Ji buvo dalis Tavęs - Tu, dalis jos: taip glaudžiai gyvenime buvote susiję. Taip pat šalia Tavo visuomeniškos veiklos, bei šeimos gyvenimo, vieškėliais keliavo ir Tavo sesuo, Agutė Pusdešrytė-Stepanienė. Abu vienas kitą skatindavote, ragindavote savo darbuose. Dar tolimesnėje jaunystėje, žygiavo kartu ir Tavo sesuo, Zosė.

Aš turėjau retą privilegiją: aš Tave pažinau kaip dėdę Praną. Su nuoširdžiu pasididžiavimu vertinu tą privilegiją. Prisimenu Tave visada nuoširdų, malonų. Neatmenu matęs Tavęs užsūrstinusio. Regiu tik Tavo šiltą, nekaltą šypsnį.

Taip aš Tave prisimenu. Taip Tave prisimena Tavo giminė, Tavo artimi.

Tai gi, mirė mano dėdė Pranas. Mirė žmogus. Australijos lietuvių tarpe atsirado sunkiai užpildoma tuštuma.

Bet ilgai tebegyvuos Tavo vaizdi kūryba; Tebegyvuos Tavo lietuviška, katalikiška dvasia.

Sudiev dėdė. Sudiev mūsų visuomenės, mūsų giminės milžine. Didį darbą atlikęs, ilsėkis ramiai.

A.† A. PRANAS ŠARKIS

Velionis buvo gimęs Lietuvoje 1907 m. gegužės 26 d. Ilgesnės ligos metu rūpestingai slaugė dukra Birutė ir Vytautas Vaitkai Macedone. Pranas mirė Gisborne ligoninėje balandžio 4 d. Giliame litdesyje liko dukros - Meilė ir Birutė ir sūnus Dr. Rimantas Šarkis su šeimonis. Laidotuvių šv. Mišios vyko šv. Jono bažnyčioje, balandžio 8 d. aukojant kun. dr. Pr. Daukniui, kuris tarė ir atsisveikinimą. Skaitymus atliko Vytautas Bindokas ir j.v.s.fil. Vytautas Vaitkus o pilna bažnyčia žmonių giedėjo skambias giesmes. Už velionio vėlę netoli

šimtinės tikinčiųjų priėmė šv. Komuniją. Palaidotas Eastern kapinėse, kur ilsisi ir jo žmona Ona Šarkienė, mirusi 1978 m. vasario 18 d. Velionis Lietuvoje buvo banko direktorius, o gyvendamas Geelonge su žmona gražiai išauklėjo vaikus, suteikdamas jiems akademinį išsilavinimą. Kapinėse po maldų, karstui besileidžiant, giedojame Lietuvos himną. Sūnus Dr. Rimantas Šarkis artimiesiems suruošė šermenis savo bute.

Iššėkis, mielas Pranai, Viešpaties Ramybėje.

A. † A. Pranui Šarkiui

mirus, giliai litdinčias jo dukras: Meilę su šeima, skautę Birutę Vaitkienę ir jos vyrą j.v.s. fil. Vytautą, sūnų j.s. fil. Dr. Rimantą su šeima, bei kitus gimines nuoširdžiai užjaučia.

Melbourno Skautininkų Ramovės Sesės ir Broliai

Aukos „Sausio Tryliktosios“ fondui iki kovo mėn. 31 d.

\$410.80 Skautų Džiugo Tuntas, po \$50 F. Ročius (80), A. Ročius (70), V.M. Dideliai. \$30 St. Erminas (40). Po \$20 V. Kružienė (30), Dr. S. Varnas. Po \$10 L. Milvydienė (40), K. Jurgelaitis (20), A. Rahdon (55). \$5 I. Vilkišienė.

Vasario 16-tosios minėjimo proga Geelong'e: \$100 E. Maternas, po \$50 M. Davalga, V. Braželis, A. Scano, J. Rapkauskas. Po \$20 A. Jančiauskienė, V. Aukštietis, S. Karpavičienė, A. Miliauskas. Po \$10 J. Manikauskas, O. Schrederis, O. Kryžienė, M. F. Andrikonijai, Palavikienė, V. Salovėjus, P. Vaičekauskas. \$5 V. E. Bindokai.

A.A. Jonui Ivaškevičiui Geelong'e mirus, vietoje gėlių: \$25

O. Bratanavičienė, po \$20 Geelong'o Apylinkės Bendruomenės Valdyba, S. Sutas senj., R. Skerienė. Po \$10 R. Saldukienė, M. Davalga (60), C. Vaičekauskienė, O. Schrederis (20), S. Karpalavičienė (30), J. Manikauskas (20), J. I. Gailiai, A. Mykolaitienė. \$5 B. Jankienė.

A.A. Vincui Petrusėvičiui mirus, vietoje gėlių: po \$20 I. O'Dwyer (90), St. A. Aleksandravičiai, A. G. Karazijos (40), G. D. Zemkalniai (120), A. B. Staugaičiai (40), V. A. Žiogai (120). Po \$10 O. Mikalauskienė, M. S. Eimučiai (20), S. Savickienė (50), E. R. Semetai (50), J. J. Valaičiai (30).

Širdingai dėkojame!

G. Gasitnienė, išdininkė

Melbourno Sportininkų „Barbeque“

Jau praeitis Lietuvių Dienos Melbourn, sėkmingai praėjusi 40-ji Australijos Lietuvių Sporto Šventė, tačiau mūsų sportininkams pats darbymetis - pasiruošimas IV Pasaulio Lietuvių Žaidynėms Lietuvoje.

Nenuostabu, kad gražų vasario 24d. sekmadienio rytą visi skubėjome į Klubo „Varpas“ organizuotą „barbeque“, kuris įvyko Heidelbergo primiesčio žaviame Banksia Parke, šiek tiek atsipalaiduoti, atsipūsti po sėkmingai praėjusios Sporto Šventės, pasidalinti mintimis, sumanymais ateičiai.

Nors buvo labai kaitri diena, susirinko nemažas būrys vidurinės kartos atstovų ir daug jaunimo.

Ziūrovą iš šalies žavėjo tai, kad į „barbeque“ rinkosi ne tik sportininkai, bet ir sportuojančių tėvai, broliai, seserys ir vaikaičiai. Negaliu nepaminti Jono ir Birutės Tamošiūnų su dukromis ir 5 anūkais, Aldonos Vyšniauskienės su anūkais, D. Liubinų ir A.

Skimbirauskų šeimų. Buvusio krepšininko S. Ziedo, kuris dar ir dabar netik pats sportuoja, bet ir treniruoja Melbourno jaunučių berniukų komandą. S. ir G. Zemkalniai su dukryte ir sūnumi, ir kt.

Negaliu nepaminti tokių aistringų sporto „sirgalių“ kaip Ūsienė su dukra ir sūnumi ir Jono Dagio, kurie nežiūrint savo brandaus amžiaus atvyko į šį susibūrimą. Neveltui liaudies išmintis sako: „būk su jaunimu ir pats būsi visada jaunas,“ tuo dar kartą įsitikinom ir mes.

„Barbeque“ šventė įgavo dar svaresnį atspalvį, kada savo atvykimu ją papuošė irkluotojai iš Lietuvos, lydimi tėvo ir sūnaus Petro ir Rolando Baltučiu. Kaip jau žinote iš spaudos Rolandas Baltutis yra netik pats šios sporto šakos entuziastas, bet jo pastangų dėka ir mes, Australijos lietuviai turėjome galimybę arčiau susipažinti ir pabendrauti su Lietuvos irklavimo čempionais.

Nuotraukoje: J. Skimbirauskienė, Varpo pirm. R. Mickus, L. Baltrūnas ir E. Vyšniauskaitė-Stephens

„Barbeque“ atidarė Melbourno sporto Klubo „Varpas“ pirmininkas R. Mickus, pristatydamas visus garbingus svečius: ALFAS pirmininką Romą Ragauską, Lietuvos irklavimo čempionus; trenerį - L. Milešką, komandos vadovą V. Briedį, irkluotojus - R. Aučinskį, R. Buką, A. Bergaudą, R. Cirtantą.

ALFAS pirmininkas R. Ragauskas pasveikino irkluotojus, palinkėdamas jiems gerų rezultatų Australijos kontinente.

Klubo „Varpas“ vicepirmininkė Judita Dagienė irkluotojams, jų treneriui ir vadovui prisiminimui įteikė sportinius marškinėlius.

Sveikinimo žodį sveičiams ir „Barbeque“ dalyviams pasakė „Sporto tėvas“ L. Baltrūnas.

Svečių vardu kalbėjo irkluotojų vadovas V. Briedis. Jis padėkojo visiems Australijos lietuviams, „barbeque“ organizatoriams už tokį šiltą nuoširdų priėmimą, kvietė visus kuo skaitlingiau atvykti į IV Pasaulio Lietuvių Žaidynes Lietuvoje.

Po to sekė apdovanojimai. Klubo „Varpas“ valdyba įteikė taures geriausiems 40-sios A.L. Sporto Šventės žaidėjams - krepšininkams: Dainai Balnionytei, Angelytei Tamošiūnaitei-Kristens, Dovydui Sadauskui, Tomui Zdaniui, L. Skimbirauskaitei, K. Levickui. Dar kartą Klubo „Varpas“ valdyba padėkojo visiems kurie vienokiu ar kitokiu būdu prisidėjo prie sėkmingo A.L. Sporto Šventės

pravedimo.

Kadangi saulutė dosniai dalino savo spindulius (negelbėjo nei pavėsinė virš galvų) atėjo laikas šiek tiek numalšinti troškulį. Vaisinotės mūsų sportinio jaunimo gardžiai iškeptomis dešrelėmis, steiku, įvairiomis salotom, troškulį malšindami gaivinančiais gėrimais.

Kol buvo kepanos dešrelės ir kiti skanėstai, mūsų sportinis jaunimas nesnaudė ir suorganizavo įvairių sportinių varžybų. Vicepirmininkė J. Dagienė susirinkusiems parodė Australijos lietuvių sportininkų, vykstančių į IV Pasaulio Lietuvių Žaidynes Lietuvoje sportinių uniformų pavyzdžius, gautus iš Adelaidės. Prieita išvados, kad uniformos gražios, sportininkams patiko.

Saulutė pakrypo vakarop ir mums teko pamažu su visais atsiveikinti pasilikant savo širdyse gražias, mielas bendravimo akimirkas. Jadvyga Mulevičienė

Adelaidės Lietuvių Sporto Klubas „Vytis“

Metinis-V isuotinas susirinkimas įvyks balandžio mėn. 28d. sekmadienį 2 val. p.p. Lietuvių namuose.

Prašome visus sportininkus narius ir suinteresuotus žmones dalyvauti. „Vytis“ Klubas, ruošia pietus tą dieną, tai atvykite ankščiau papapildyti ir paremti sporto klubą.

A.I.S.K. „Vytis“ valdyba

Melbourno Sporto Klubas „Varpas“ ruošia

Vakarone

šeštadienį balandžio 20 d. 6 v.v. Lietuvių Namuose, 50 Errol St, Nth. Melbourne.

Kviečiame vaikus, tėvus ir senelius.

Pavaišinsime karšta vakariene ir pravesime loteriją.

Įėjimas \$12 suaugusiems, \$10 sporto klubo nariams,

\$5 vaikams/pensininkams.

Stalus galima užsisakyti pas J. Dagienę 366 2903,

R. Mickų 458 1840 ir E. Vyšniauskaitė-Stephens 470 4208.

Lauksime Jūsų!

Sydnejaus „Kovo“ naujienos

Australijos lietuvių sportinėje istorijoje pats pirmasis oficialus mūsų sporto klubas įsisteigė Sydnejuje 1950 metais vasario 11 dieną, pasivadindamas „Sydnejaus Lietuvių Sporto Klubas“. Jo pirmininku buvo, dabar Melbournie gyvenantis, buvęs iškilusis Vokietijoje krepšininkas Jonas Gružauskas. Melbourno „Varpas“ įsisteigė 9-mis dienomis vėliau, tų metų vasario 20 dieną. Tačiau šis Sydnejaus sporto klubas gyvavo tik vienus metus ir 1951 metais kovo mėn. 4 dieną įsisteigė dabartinis „Kovo“ klubas, kurio pirmasis pirmininkas buvo A. Ustjanauskas (miręs Amerikoje), Vl. Snerideris, Vyt. Sutas (miręs), J. Kapočius (miręs), Vl. Daudaras (miręs), ir L. Makarovaitė.

Pati veiklos pradžia buvo labai sunki: nebuvo nei patalpų, nei pinigų, nei sportinių reikmenų, tačiau, dar iš Lietuvos atsivežtas tas didelis sportinis lietuviškas entuziasmas nugalėjo viską. Tuometinio kun. dabar prelatu P. Butkus pastangomis, buvo gauta parapijos salė, kur savaitgaliais būrėsi Sydnejaus lietuviškasis sportinis jaunimas, „Kovo“ klubui turint čia stalo teniso, šachmatų, savo tautinių šokių repetitijas ir pasilinksminimo šokius, kai jaunimo būdavo ir be savų automobilių, ypatingai gausu. Vėliau klubas plėtėsi, didėjo ir sąlygos darėsi daug geresnės, gi koviečiai pagerbė savo Lietuvoje turėjusį Kūno Kultūros Rūmų sidabrinį ženklą, buvusį aktyvų sportininką prel. P. Butkų, padarydami jį pirmuoju „Kovo“ nariu.

Siandien, švenčiant savo gyvavimo 40-tį, „Kovas“ dar laikosi labai stipriai, kai daug buvusių

didelių ir veiklių lietuviškųjų organizacijų, šiandien jau yra mirę ar gyvuoja labai silpnai. Kodėl taip yra? Kiekviena organizacija turi prisiauginti sau prieauglį ne tik sporto aikštėse, bet jį mokinti ir vadovauti jaunimui. Sydnejaus veteranai koviečiai tą suprato labai anksti ir visuomet stengėsi į valdybas ir kitas pareigas įtraukti ir jaunimą, kuris vėliau pamažu perėmė ir trenerių bei vadovų pareigas, su savim atsivesdamas ir pačius jauniausius. Todėl ir šiandien, valdyboje, susidedančioje iš 10 asmenų, 7-ni atstovauja jaunesniąją kartą, kai aktyvių jaunimo narių, neskaitant didžiąją golfo sekciją, yra virš 50. Labai galia tik, kad jaunieji koviečiai sportininkai, dėl savo studijų negalės dalyvauti Pas. Liet. Sporto Žaidynėse, tačiau ir be jų iš „Kovo“ bus gana gražus būrys sportininkų.

Šių metų gegužės 11 dieną Sydnejaus Lietuvių klube įvyks Kovo 40-čio Jubiliejinis balius, kuriame bus pristatyti mūsų veteranai sportininkai, traukiama didžioji „Kovo“ išvykos į Lietuvą loterija, gera programa ir bendras veteranų ir dabartinio jaunimo pabendravimas ir artimesnis susibičiuliavimas. Kviečiami visi buvę ir dabartiniai koviečiai jame skaitlingai dalyvauti, prisimenant savo jaunystę ir tą garbingą „Kovą“, už kurį ne vienas lašas prakaito buvo pralietas. Ant. Laukaitis

AUKOS

Nepriklausomos Lietuvos fondui Canberroje aukojo: \$200 A. ir J. Kovalskiai.

Sirdingai dėkojame aukojusiems.

Fondo komitetas

SYDNEJAUS LIETUVIŲ NAMUOSE

16-18 EAST TERRACE, BANKSTOWNE. (TEL: 708 1414)

Klubo valandos:

Pirm., trečiad., ketvird., 5 - 10 val.

ANTRADIENIAIS KLUBAS UŽDARYTAS

Pentadieniais 5 - 11.30 val.

Šeštadieniais 2 - 12.30 val.

Sekmadieniais 12.30 - 10 val.

VALGYKLA VEIKIA:

Trečiad., ketvirtad., penktad., ir šeštad nuo 6 val.

Sekmadieniais nuo 1. val.

Skanus ir plgus valgis KIEKVIENĄ TREČIADIENĮ NUO 5.30 iki 8.00 val.

ŠVEDIŠKAS STALAS. SMORGASBORD.

Kaina \$4. Kviečiame visus.

Šeimos šventės, gimtadieniai ar kas panašaus. Kodėl ne Lietuvių Namuose?

Kodėl nepasiteirauti?

Skambinkite 708 1414.